

Dünya Sağlık Teşkilatı tarafından, birçok ülkeye örnek gösterilen çalışmalarımızı, değerli ve özverili hekim camiamız ile birlikte gerçekleştirdik.

Özellikle meslek kuruluşlarıyla ilişki içinde olduk. Bu konuda İzmir Tabip Odası Başkanı Prof. Dr. Sayın Orhan Süren'in bu toplantılarımızın birinde yaptığı konuşmadaki şu sözler, dönemimi anlatmak açısından ilginçtir:

"... Sağlık Bakanlığı'na bu toplantıyı yaptığı için, Odam adına teşekkür etmeyi bir borç biliyorum. Bunu hakikaten, bir protokol gereği değil, içimden geldiği için söylüyorum. Ve diliyorum ki, böyle toplantılar gelenek haline gelsin, bugüne kadar eksikliğini çektiğimiz, hekimleri temsil eden Tabip Odaları'nın Sağlık Bakanlığı ile işbirliği devam etsin."

Biz herşeyden önce bu işbirliği ve katılımı sağlayarak hizmet verdik.

Körfez Savaşı döneminde ve Sığınmacılar olayında Türk Tabipleri Birliği'nin Bakanlığımıza büyük katkılarını unutamayız.

Kendilerine şükran borçluyum.

Bakan olduğum dönem ve bugün açısından durumu değerlendirmem isteğinize gelince;

Genel Sağlık Sigortası'ndan, hastanelerin özelleştirilmesine, Milli Sağlık politikamızın belirlenmesi amacıyla başlattığımız Yüksek Sağlık Şura'larından, bölge koordinatörlük ve bölge hastaneleri kurulması projelerimize, sağlık giderlerini karşılayamayacak durumda olanlara getirilen "Yasal" ve onur kırıcı yani olmayan çözümlere kadar, dönemimde Sağlık Bakanlığı gerçekten hareketli bir dönem yaşadı.

Bugün bizim 30'a yakın projemizi uygulamaya çalışan bir yönetim var. Bu projeleri iyi şekilde uygularlarsa, daima yanlarında oluruz.

Dönemimizle, bugünkü dönem arasındaki en güzel değerlendirmeyi saygıdeğer "Sağlık" kamuoyu yapacaktır.

Bu nedenle, bir değerlendirme yapmak istemem.

Ancak ortadaki görünüm, şaşaalı törenlere ve kampanyalara karşın, değerli hekim camiamızın da yakından bilip, yaşayıp izlediği gibi, Türkiye'de Sağlık Konuları "S.O.S." vermektedir.

Bu çağrı ve sinyali, tüm tarafların duymasını diliyor, hekim camiamıza sevgi ve saygılar sunuyorum.

Halil ŞIVGIN
Sağlık Eski Bakanı
Ankara Milletvekili

TOPLUM HEKİM DERGİSİNE YANIT

SORU 1 : Hekim hareketi denilince genel olarak Türk Tabipleri Birliği hareketi akla gelmektedir. Meslek Kuruluşumuzun dışındaki dernek, vakıf ve sendika içinde etkin bir hekim hareketinden bahsetmek zordur.

1975 yılı öncesi dönemde üç büyük il de dahil olmak üzere etkin bir hekim hareketine rastlıyamıyoruz. Çalışmalar daha çok mesleğin sorunlarıyla ilgili yetersiz çalışmalardan öteye gitmiyor. Yalnız bu dönemin de çalışmaları incelendiğinde özünde demokrasiyi hedefleyen içinde nispeten ilerici ve atılcı hedefler taşıyan çalışmalar olduğunu görürüz.

1975-80 Dönemi özellikle üç büyük İl'de başlayan daha sonra da Merkez Konseyine yansıyan yapılaşma ile Türk Tabipleri Birliğini ülkenin demokratikleşmesi, faşizan uygulamalara son verilmesi, düşünce özgürlüğüne konan yasaklara son verilmesi, can güvenliği, hekimlerin ekonomik ve özlük haklarının daha etkin girişimlerle iyileştirilmesinin sağlanması açısından çalışmaları kapsayan önemli bir gelişme dönemidir.

Dönemin başından itibaren Merkez Konseyi tüm Odalara hakimdir. Türk Tabipleri Birliği'nin tüm ilişkilerinde Merkez Konseyi'nin etkinliği ve hakimiyeti mevcuttur. Her yıl yapılan Büyük Kongrenin dışında her biri ayrı ilde yapılan Temsilciler Meclisi ile bu merkezi yapının danışma mekanizmaları kurulmaya çalışılmıştır.

Büyük Kongrelerde Merkez Konseyine hep tek liste aday olmuş, ikinci bir liste çıkamamıştır. Kongrelerde birkaç bireysel aday çıkmışsa da başarı gösterememişlerdir.

Bu dönemde Türk Tabipleri Birliği'nin tüm çalışmalarında "önce demokrasi" yer almaktadır.

1980 öncesi hekim hareketi ayrı bir yazımın ayrıntılı inceleme konusu olacaktır.

SORU 2 : 1988-90 yıllarında "Beyaz Eylemler" adı verilen hekim hareketliliği 1980 sonrası toplumun tüm kesimlerinin susturulduğu, önemli haksızlıkların yaşandığı, baskı rejimlerinin her türlü uygulamalarına muhatap olunduğu bir dönemin alanımızdaki patlamasıdır, diyebilirim.

12 Eylül sonrası ilk mesleki kitlesel bir protesto olması nedeniyle de "Beyaz Eylemler" ayrı bir özellik taşımaktadır. Ankara, İstanbul, İzmir gibi üç ayrı yerde düzenlenmesi, ilk başvuruların reddedilmesine karşın eylem kararında ısrar edilmesi, ayrıca katılımların kitleselliği bu eylemlerin üzerinde durulması gereken önemli noktalarıdır.

SORU 3 : Türk Tabipleri Birliği alanında uzman bir kuruluştur. Aynı zamanda hekimlerin sahip oldukları özel yasa ile kurulmuş tek kuruluştur. Böylece bir kuruluşun etkinleşmesi için ve örgütlenmesi için "lobicilik" gibi yöntemlere başvurmasını hem gereksiz bulurum hem de yadırgarım.

Türk Tabipleri Birliği medyanın ısrarla başvuracağı, kamu ve özel kuruluşların yol göstericiliğini ve danışmanlığını yapabilecek bilgi birikimine sahip bir kuruluştur. Hekimler açısından ise hakların alınmasında, mesleki çıkarların iyileştirilmesinde örgütlülüğün önemi gün geçtikçe daha iyi anlaşılmaktadır. Bu özelliklerinden dolayı Türk Tabipleri Birliği alanında etkin ve istemlerinde saygınlık uyandıran bir ağırlığa sahip olmalıdır ve bu yolda ilerlemektedir.

SORU 4 : Hava koşulları da dahil olmak üzere 5 Aralık yürüyüşü her türlü olumsuz koşullara rağmen, gerçekleştirilmesi başarılı olmuş bir harekettir. Bu harekette 1988-90 Beyaz Eylemlerinde ön plana çıkan ekonomik ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi hedeflerinin yerini bu harekette "daha iyi bir hekimlik ortamı, sağlıkta fırsat eşitliği" gibi sosyal ve toplumsal hedefler almıştır. Bu örgütümüz açısından önemli ve sevindirici bir gelişmedir..

5 Aralık hareketinin bence iki önemli değerlendirilmesi gereken yönü vardır. Birincisi katılımı düşünülen kitlelilik gerçekleşmemiştir. İkincisi ise hareketin ülke gündeminde yeterli etki yaptığını gösterememiz...

Beklenen bazı illerin katılımının eksikliği yanında özellikle Ankara'nın katılım eksikliği örgüt içinde giderilmesi gereken sorunların varlığını ortaya çıkarmıştır. Bu harekette böyle bir ortamla karşılaşmamalıydık. Harekete katılımı önemli bir özellikte katılımın daha çok genç hekim nitelikli olmasıdır. Orta yaş grubu hekimler harekete çekilememiştir...

Bu olumsuzlukları karar mekanizmalarında üyelerin katılımının sağlanması, kararların tabana yayılarak olgunlaşan tartışmalar sonrası alınmasıyla aşılabileceğini düşünüyorum.

Dr. Şükrü GÜNER

"TOPLUM VE HEKİM" DERGİSİNE YANIT

1. Tıp Fakültesi'ni bitirdiğim 1984 yılından beri Tabip Odası'na üyeyim. 1987 yılından bu yana da özellikle yayın faaliyetleri içinde aktif görevler aldım. Son olarak 9 aydır İstanbul Tabip Odası Yönetim Kurulu üyesi olarak çalışıyorum.

Tıp Fakültesi öğrencisi olduğum yıllarda da odayla temasım olduysa da gözlemlerim ve deneyimlerim daha çok bu son yıllarla sınırlıdır. Sadece yazılı ve sözlü kaynaklardan edindiğimiz izlenimlerle, özellikle 1980 öncesi için bir değerlendirme yapmak istemiyorum.

Yine bu yazıya girerken, "Hekim hareketi" kavramının artık "Hekim örgütü" veya "TTB" ile değiştirilmesini önermek istiyorum. "Hekim hareketi"nin bu son iki kavramla bir farkı olmadığı gibi hekim çoğunluğu açısından net bir anlama sahip olmadığını, bir "iç terminoloji" veya "jargon" olarak terkedilmesi gerektiğini düşünüyorum. "Hekim hareketi" eylemci/eylemli bir TTB anlamına mı geliyor? Veya eylemlilik olmadığına "Hareket" ortadan kalkmış mı oluyor?

2. 1988-89 yıllarında yaşadığımız "Beyaz eylemler", ekonomik açıdan sürekli reel gelir kaybına uğrayan, iktidar tarafından horlanan ve suçlanan, ciddi bir gelecek endişesi taşımaya başlayan hekimlerin, sabırlarının taşıdığı sırada meydana gelen örgütlü tepkileriydi.

İktidardan tamamen umudunu kesmiş, özellikle büyük şehirlerde yaşayan genç kuşak uzman ve ya asistan hekimlerin omurgasını oluşturduğu bu eylemler, ANAP iktidarının toplumsal desteğini yitirdiğinin anlaşıldığı yerel seçimler ve kitlesel işçi eylemleri sonrasında oluşan otorite boşluğunu iyi değerlendirdi. Diğer ücretliler için de bir mücadele örneği oluşturdu.

1989 Temmuz'unda hekim ücretlerinin ortalama 300 dolardan 500 dolar düzeyinde yükselmesi, fazla çalışmanın ücretlendirilmesinin kabulü ile önemli sonuçlar da elde etti. Ancak baştan belirlenmiş bir mücadele stratejisinin eksikliği, eylem ve mücadele tarzı açısından eşgüdümlü hareket eden bir TTB yapısına sahip olmayıp Ankara ile sınırlı kalması, muhalefet partilerinin ANAP iktidarının kendini toparlamasına fırsat vermesiyle açılan soruşturmalar ve mahkemelerle kendini gösteren devlet otoritesindeki bir sertleşme sonucunda eylemlerin önce durulduğu, sonra da geri çekildiği görüldü.

Ancak bu somut ekonomik kazanımlar yanı sıra beyaz eylemlerin moral kazançlarının etkisini bugüne kadar sürdürdüğü yakın zamanda görüldü. Hekimlerin, aralarındaki bütün farklılıklara ve örgüt/örgütlenme fikrindeki 12 Eylül rejiminin ağır tahribatına rağmen "birlikte birşeyler yapabildiklerini" görmeleri, TTB'nin aktif eylemler yapma yeteneğini kazanması, halkın ve basının desteğini kazanmanın topluma yönelik açık propaganda gerektirdiğinin farkedilmesi önemli sonuçlar olarak zihinlerde ve gönüllerde yer etti.